

MAKTABGACHA TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH VA BOLALARNING PSIXOLOGIK JARAYONLARI

Ernazarova Muhabbat Anvarovna

Yakkasaroy tumani 250-DMTT metodist, mutaxassisligi pegagogika va psixologiya.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10001830>

Annotatsiya. Ushbu maqolada jamiyatda ta'limning birinchi bosqichi bo'lgan maktabgacha ta'limni rivojlantirish va bolalarning psixologik jarayonlari shuningdek, ayni shu paytni o'zida, mamlakatimizda maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish, tashkil etish maktabgacha ta'limning turli shakllarini shakllantirish, ularniyuqori malakali, zamonaviy fikrlaydigan pedagog va mutaxassislar bilan ta'minlash, maktabgacha ta'lim sifatini oshirish, ta'lim jarayoni ilg'or xorijiy ta'limni joriy etishga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar amaliyotlari haqida ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: psixologik ta'lim, bolalar psixologiyasi, pedagogik xodimlar, maktabgacha ta'lim ta'lim tizimi.

DEVELOPMENT OF PRESCHOOL EDUCATION AND PSYCHOLOGICAL PROCESSES OF CHILDREN

Abstract. In this article, the development of preschool education, which is the first stage of education in society, and the psychological processes of children, as well as at the same time, fundamental improvement of the preschool education system in our country, the formation of various forms of preschool education, their highly qualified, provision of modern-thinking pedagogues and specialists, improvement of the quality of preschool education, extensive reform practices aimed at introducing advanced foreign education into the educational process are provided.

Key words: psychological education, child psychology, pedagogical staff, preschool educational system.

РАЗВИТИЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ ДЕТЕЙ

Аннотация. В данной статье рассматривается развитие дошкольного образования, которое является первым этапом воспитания в обществе, и психологических процессов детей, а также коренное совершенствование системы дошкольного образования в нашей стране, формирование различных предусмотренных формы дошкольного образования, их высокая квалификация, обеспечение современно мыслящими педагогами и специалистами, повышение качества дошкольного образования, обширная практика реформирования, направленная на внедрение передового зарубежного образования в образовательный процесс.

Ключевые слова: психологическое образование, детская психология, педагогические кадры, система дошкольного образования.

Ta'lim tizimidagi psixologik xizmatni rivojlantirishdan ko'zlangan asosiy maqsad bolaning aqliy va ruhiy salomatligini ta'minlashdir. Bolalar bog'chasidagi psixolog - bu aqliy rivojlanishning umumiy qonunlarini va ushbu rivojlanishning yosh xususiyatlarini hamda uning individual variantlarini tushunadigan, bolani yaxshi biladigan va chuqur tushunadigan shaxs. Maktabgacha psixologik yoshdagi davrda individuallashtirilgan shaxsiy neoplazmalarning avvalgi psixologik yoshi oxirida paydo bo'lgan shaxsiy xususiyatlarini (kuch, tezlik, hajm, sur'at, ritm) takomillashtirish, rivojlanish, mazmun jihatidan va rasmiy-dinamik xususiyatlar davri hisoblanadi.

Maktabgacha ta'lim psixologiyasi, maktabgacha darslar faoliyatida o'rganuvchilarning ravishda psixologik va ma'naviy o'zgarishlarni tahlil qilish va unga amal qilish yordam beruvchi ilmiy yo'nalishdir. Bu sohasida o'qituvchilar o'rganuvchilarni oshirish, ma'lumotlarni tasdiqlash va deyarli har bir o'rganuvchi uchun maxsus qiziquvchilar va qo'lga kirituvchi ko'rinishlarga e'tibor beradilar. Maktabgacha ta'limdagi psixologiya asosan o'rganuvchilarning tashqi va ichki motivatsiyalarini izlash, o'rganishdan ko'proq qirqishlik qiladigan qonunlarni tashkil qilish, tashqi va ichki boshqaruvni tashkil qilish va o'rganashingizga yordam berishi, qonunlar va adabiyotlar asosida o'rganuvchilarning ilmiy o'zgarishlarni tahlil qilish asosida amalga oshiriladi. Maktabgacha ta'lim psixologiyasi o'qituvchilar va o'rganuvchilarning fidoyilik, umid, aql va ruhiy salomatlik kabi ma'naviy xususiyatlarning yaxshilanishini o'rganishni maqsad qiladi. Bu jarayonda, o'qituvchilar uning maqsadlarini amalga oshirish, qiziqishlarini oshirish va o'rganishlarini rag'batlantirish uchun psixologik qo'llanmalardan foydalanarlar.

Maktabgacha ta'lim psixologiyasining asosiy vazifalari quyidagilardir:

- 1.O'rganuvchilarning o'zlarini tahlil qilish va xususiyatlarini aniqlash.
- 2.O'rganuvchilarning o'rganish usullarini va o'rganuvchanlik sharoitlarini takomillashtirish.
- 3.O'rganuvchilarning o'z potentsiallarini aniqlash va ulardan keng qo'llanishlarini rag'batlantirish.

4.O'rganuvchi va o'qituvchilar orasidagi munosabatlar va hamkorlikni rag'batlantirish.

5.Butunlashgan o'quv jarayonini tahlil qilish va o'rganuvchilarni qo'llab-quvvatlash. Maktabgacha ta'lim psixologiyasi o'rganuvchilarning tashqi faktorlar va tarbiyaviy o'zgarishlarga qarshi tayyorgarlikni oshirishga yordam beradi. Bu yo'nalishning maqsadi o'rganuvchilarni yangi bilimlarini amalga oshirish va ma'naviy xususiyatlarini yaxshilash orqali jamiyatga mosdavlat ta'minotidagi fuqarolarni tayyorlashdir.

Shaxsiylashtirish jarayoni qonuniy ravishda bolaning shaxsiy rivojlanishini amplifikatsiya qilish jarayonining variantlaridan biridir. Va bu, ko'p jihatdan, bolalik davrida bola shaxsiyatining shakllanishi, uning kelajakdagi hayotiga bog'liq bo'ladi. Bolalikda biz bilan sodir bo'lgan barcha voqealar bizning keyingi rivojlanish davrimizda chuqur iz qoldiradi. Bolaning qiyinchilik va yordamga muhtoj chog'ida ota-ona sezgirliги va farzandiga nisbatan mehr-muhabbatining etarli bo'lishi katta ahamiyat kasb etadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotida psixologik xizmat ko'rsatishda asosiy e'tiborni - bolaning muammolari qor kabi o'sib borgunga qadar kutmasdan, uni bartaraf etish, bolalar psixologiga o'z vaqtida murojaat qilishdir.

Har qanday muammoni qisqa vaqt ichida bolaga azob-uqubat va og'riq keltirmasdan ilgari hal qilish, yuzaga kelgan muammolarni ota-onalarga yetkazish va hamkorlikda ish olib borishdir. Ko'pgina bolalar muammolari faqat vaqtinchalik va psixologning qisqa muddatli ishini talab qiladi. Bu esa maktabgacha ta'lim tashkiloti psixologidan qisqa muddatli ish dasturini tuzib chiqishni talab qiladi va ayni chog'da individual tarzda maxsus dastur bo'lishi kerak. Bolalar bir marotaba psixolog xizmatidan baxra olgandan so'ng va uning natijasi ijobiy tomonga o'zgarganini his qilsalar, nafaqat maktabgacha ta'lim tashkiloti psixologiga nisbatan ishonch, mehr, sevgi, hayrixohlik va albatta yuksak hurmat bildiradilar, balki, maktabgacha tashkilotga va u erdagi tarbiyachilarga nisbatan ham xuddi shunday munosabatda bo'ladilar. Shu sababdan psixolog individual va guruhli ishlash jarayonida hech bir holatni va bolalar xususiyatini ko'zdan qochirmasligi kerak. Bunda maktabgacha ta'lim tashkiloti psixologi quyidagi yo'nalishlar asosida ish olib borsa samarali natija oladi.

Psixologik xizmatning asosiy yo'nalishlari:

1. Psixologik ma'rifat.
2. Psixologik oldini olish.
3. Psixologik diagnostika.
4. Psixologik tuzatish.
5. Psixologik maslahat

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tubdan isloh qilish, ularni zamonaviy texnologiyalar bilan jihozlash, malakali pedagoglar bilan ta'minlash, innovatsiyalarni joriy etish vazifalari belgilab berilgan. Buning uchun maktabgacha ta'lim tashkilotlarida soglom psixologik muhitni ta'minlash, psixologik xizmat sohasini yo'lga qo'yish takomillashtirish muhim hisoblanadi. Psixologik ta'limda bolalar psixologiyasi bo'yicha umumiy ma'lumotlar bilan chegaralanmaydi, balki maktabgacha ta'lim tashkilotining o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish natijalariga tayanadi, pedagogik jamoaning malakasi va xususiyatlarini, bolalar va ota-onalarning o'ziga xosligini hisobga oladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida psixologik xizmatni yo'lga qo'yish va bu sohani yanada rivojlantirish uchun ko'pgina imkoniyatlar yaratildi.

Maktabgacha ta'lim mutaxasislari yoshlik davrida bolaning bu ma'lumotni ta'lim tizimida innovatsion g'oyalarni esga olishini, bundan keyin u hayotda hech yaratish va joriy etish zamonaviy bolalar qachon eslamasligini isbotladi. Bola bog'chasini rivojlantirish uchun zaruriy ufqlarini kengaytira oladigan har qanday shartdir degan fikrga kelishib olishadi. O'z narsaga qiziqish uyg'otadigan davrdir va bu navbatida, tashabbus pedagogik uning atrofidagi dunyoni qo'llab-kompozitsiya ota-ona jamoatchiligi, bolalar bog'chasini o'quvchilarning oilalari bilan quvvatlaydi.

Shunday qilib psixologik yordam tizimi bolalar, ota-onalar va tarbiyachilar uchun rivojlanish, ta'lim-tarbiya, moslashuv, har bir o'tish yosh davri masalalari bo'yicha o'z vaqtida malakali maslahat, uslubiy, psixodiagnostik va psixokorreksion yordam ko'rsatishda yordam berishi aniq. Maktabgacha ta'lim tashkilotida o'quv-tarbiya jarayonini individuallashtirish psixologning har bir bolaning ruhiy salomatligi va rivojlanishining to'laqonli bo'lishini ta'minlaydigan faoliyatning ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Bola ruhining individual, rasmiy-dinamik xususiyatlarini hisobga olish alohida o'rin tutadi, bolalarning aqliy holati, jarayonlari, xatti-harakatlari va faoliyatining dinamikasini aniqlaydigan turli xil temperamentdagi bolalar bilan muayyan strategiya va taktikalarni ishlab chiqish hisoblanadi.

REFERENCES

1. Zaporozets A.V. Tanlangan psixologik asarlar. -M.: Pedagogika, 1986.
2. Nishonova Z., Alimova G. Bolalar psixologiyasi va o'qitish metodikasi. -T., 2007 yil.
3. Uljaevna, U. F. (2020). Didactic games in preschool educational system. Проблемы современной науки и образования, (4-2 (149)).
4. Uljaevna, U. F., & Shavkatovna, S. R. (2021). Development and education of preschool children.